

וּמִנֵּינָן לָנוּ שְׁעָנִים נִקְרְאוּ מְרַכֵּב?
זֶהוּ שְׁכָתוּב (ישעיה יט) הִנֵּה ה' רֹכֵב
עַל עֵב קַל וּבָא מִצְרַיִם. וְזֶהוּ מִמְּנֵה
שֶׁל מִצְרַיִם. וּמִיָּד שָׂרְאוּ וּמִמְּנֵה
שְׂאֵלוֹהָ שֶׁהוּא אֱלוֹהֵ מִמְּנֵה
שְׁלָהֶם, רָאוּ אוֹתוֹ כְּמוֹ סוֹס תַּחַת
מְרַכְבָּתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
מִיָּד וְנָעוּ אֱלִילֵי מִצְרַיִם מִפְּנֵי,
וּלְבַב מִצְרַיִם יָמַס, נָעוּ מֵאֲמוּנָה
שְׁלָהֶם, וּלְבָם נָמַס כְּדוֹנֵג מֵאוֹתָהּ
אֲמוּנָה, וְאוֹמְרִים: וְכִי עַד עָכָשׁוּ
אֲמוּנָה מִמְּנֵה שְׁלָנוּ כְּמוֹ סוֹס, הִיָּה
נָע לֵב שְׁלָהֶם מֵהָאֲמוּנָה שְׁלָהֶם
וְנָמַס כְּדוֹנֵג. וּמִנֵּינָן לָנוּ שְׁיִמַּס
לְשׁוֹן נָמַס כְּדוֹנֵג הוּא? כְּמוֹ
שְׁנַאֲמַר (תהלים כב) הִיָּה לְבִי כְּדוֹנֵג
נָמַס בְּתוֹךְ מַעִי.

וְכֵרֵ פֶטֶר חֲמוֹר תִּפְדֶּה בְּשֵׁה וְגו' (שמות יג) פְּקוּדָא
(שמות יג). וּמִצְוָה לְהִבִּיא קֶרְבָּן מִצְוָה זֹאת
לְפָדוֹת פֶּטֶר חֲמוֹר, וְלַעֲרֹף פֶּטֶר
חֲמוֹר אִם לֹא יִפְדֶּה אוֹתוֹ, זֶהוּ
שְׁכָתוּב וְאִם לֹא תִפְדֶּה וְעֲרַפְתּוּ.
וְסוּד זֶה יִצֵּר הָרַע, שְׁיִכּוֹל לְחַזֵּר
בְּתִשׁוּבָה, (וְאִחֲרֵי כֵן יִצֵּר הַטּוֹב) וְאִחֲרֵי כֵן
יִחַזֵּר לְהִיּוֹת יִצֵּר טוֹב, כְּמוֹ
שְׁבִאֲרוּהָ, אִם זָכָה - עֲזָר, אִם לֹא
זָכָה - כִּנְגָדוּ. מִשׁוּם שֶׁהֵם דְּיוֹקָן,
אֶחָד שֶׁל שֵׁה, וְאֶחָד שֶׁל חֲמוֹר.
וְאִם זָכָה לְחַזֵּר בְּתִשׁוּבָה, אֵף עַל
גַּב שֶׁהוּא חֲמוֹר עִם הָאֲרֶץ, תִּפְדֶּה
מִן הַגְּלוּת בְּשֵׁה, שֶׁהוּא (ירמיהג) שֵׁה
פְּזוּרָה יִשְׂרָאֵל. וְאִם לֹא חֲזָר
בְּתִשׁוּבָה - וְעֲרַפְתּוּ. הַשְׁוֵה אוֹתוֹ
לְעַם קִשָּׁה עֲרָף, שְׁעִתִּידִים
לְהִמְחוֹת מִסֶּפֶר הַחַיִּים, שְׁעֲלִיָּהֶם
נֶאֱמַר (שמות לב) מִי אֲשֶׁר חָטָא לִי
אֶמְחִנּוּ מִסְּפָרֵי.

וְהִיָּה לְאוֹת עַל יְדָכָה וּלְטוֹטְפוֹת בֵּין עֵינֶיךָ
וְגו'. (שמות יג) פְּקוּדָא דָּא, פְּקוּדָא דְאֶקְרִי
בְּגוֹוָנָא אַחְרָא, דִּלְא אֶקְרִי מִצְוָה, אֶלְא
קְדוּשָׁה, וְאֶלִּין אֵינּוֹן תְּפִילִין. תְּפִלָּה שֶׁל יָד,
וְתְּפִלָּה שֶׁל רֵאשׁ. תְּקוּנָא פְּאָרָא שְׁפִירוֹ דְּגוֹוָנִין
עֶלְאִין. וְעַל דָּא אֶקְרוּן טוֹטְפוֹת, כְּמָה דְאֵתְ

וּמִנֵּינָן דְּעָנִים אֶקְרוּן מְרַכֵּב. הָדָא הוּא דְכָתִיב,
(ישעיה יט) הִנֵּה יְי' רֹכֵב עַל עֵב קַל וּבָא
מִצְרַיִם. וְדָא מִמְּנֵה דְמִצְרַיִם, וּמִיָּד דְּחֲזוּ (מִמְּנֵה)
דְּאֵלֶּהָ דִּי הוּא אֱלֹהָא מִמְּנֵה דְלַהוּן, חֲזוּ לִיה
כְּסוּסִיָּא, תַּחֲתוֹת מְרַכְבָּתִיהָ דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא,
מִיָּד וְנָעוּ אֱלִילֵי מִצְרַיִם מִפְּנֵי, וּלְבַב מִצְרַיִם
יָמַס, נָעוּ מֵאֲמוּנָה דְלַהוּן, וּלְבַב דְלַהוּן נָמַס
כְּדוֹנֵג, מֵהִיָּה אֲמוּנָה, וְאוֹמְרִי, וְכִי עַד כְּעַן
אֲמוּנָה מִמְּנֵה דִילָן כְּסוּסִיָּא, הָוּה נָע לְבַהוּן
מֵאֲמוּנָה דְלַהוּן, וְנָמַס כְּדוֹנֵג. וּמִנֵּינָן דִּימַס
לְשׁוֹן נָמַס כְּדוֹנֵג אִיהוּ כְּמָה דְאֵתְ אֶמַר, (תהלים
כב) הִיָּה לְבִי כְּדוֹנֵג נָמַס בְּתוֹךְ מַעִי.

וְכֵרֵ פֶטֶר חֲמוֹר תִּפְדֶּה בְּשֵׁה וְגו'. (שמות יג) פְּקוּדָא
(לְהִבִּיא קֶרְבָּן וְכו') פְּקוּדָא דָּא לְפָדוֹת פֶּטֶר חֲמוֹר,
וְלַעֲרוֹף פֶּטֶר חֲמוֹר, אִם לֹא יִפְדֶּה לִיה. הָדָא
הוּא דְכָתִיב וְאִם לֹא תִפְדֶּה וְעֲרַפְתּוּ. וְרִזָּא דָּא
יִצֵּר הָרַע, יְכּוֹל לְאַחְזָרָא בְּתִיבְתָא, (ס"א) וּלְבַתֵּר יִצֵּר
(הַטּוֹב וְכו') וּלְבַתֵּר לְאַחְזָרָא יִצֵּר הַטּוֹב, כְּמָה
דְּאוּקְמוּהָ, אִם זָכָה עֲזָר, אִם לֹא זָכָה כִּנְגָדוּ.
כְּגִין דְּאֵינּוֹן דִּיּוּקְנָא, חַד דְּשֵׁה, וְחַד דְּחֲמוֹר,
וְאִי זָכָה לְאַחְזָרָא בְּתִיבְתָא, אֵף עַל גַּב דְּאִיהוּ
חֲמוֹר עִם הָאֲרֶץ, תִּפְדֶּה מִן גְּלוּתָא בְּשֵׁה,
דְּאִיהוּ (ירמיהג) שֵׁה פְּזוּרָה יִשְׂרָאֵל. וְאִי לֹא הָדָר
בְּתִיבְתָא, וְעֲרַפְתּוּ, שְׁוִי לִיה עִם קִשָּׁה קָדָל,
דְּעִתִּידִין לְאַתְמַחָא מִן סֶפֶר חַיִּים, דְּעֲלִיָּהוּ
אֶתְמַר, (שמות לב) מִי אֲשֶׁר חָטָא לִי אֶמְחִנּוּ
מִסְּפָרֵי.

וְהִיָּה לְאוֹת עַל יְדָכָה וּלְטוֹטְפוֹת בֵּין עֵינֶיךָ
וְגו'. (שמות יג) פְּקוּדָא דָּא, פְּקוּדָא דְאֶקְרִי
בְּגוֹוָנָא אַחְרָא, דִּלְא אֶקְרִי מִצְוָה, אֶלְא
קְדוּשָׁה, וְאֶלִּין אֵינּוֹן תְּפִילִין. תְּפִלָּה שֶׁל יָד,
וְתְּפִלָּה שֶׁל רֵאשׁ. תְּקוּנָא פְּאָרָא שְׁפִירוֹ דְּגוֹוָנִין
עֶלְאִין. וְעַל דָּא אֶקְרוּן טוֹטְפוֹת, כְּמָה דְאֵתְ